

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä. Varmennetiedot tarkastettavissa kaupungin kirjaamosta.

Kaupunginvaltuusto, § 177, 20.11.2023
Elinvoima- ja osaamislautakunta, § 154, 04.10.2023
Kaupunginhallitus, § 430, 23.10.2023

§ 177

Valtuustoaloite nuorten, osatyökykyisten ja pitkäaikaistyöttömien työmarkkina-aseman parantamiseksi – Pekka Salmi ym.

TRE:2803/14.00.01/2023

Kaupunginvaltuusto, 20.11.2023, § 177

Valmistelija / lisätiedot:
Rantanen Teppo

Valmistelijan yhteystiedot

Työllisyysjohtaja Regina Saari, puh. 050 346 9603 ja henkilöstön kehittämispäällikkö Marju Leinonen, puh. 040 806 2937, etunimi.sukunimi@tampere.fi

Lisätietoja päätöksestä

Lakiasiaintoiminnan johtaja Laura Klami, puh. 040 543 2285, etunimi.sukunimi@tampere.fi

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Päätösehdotus

Pekka Salmen ym. valtuustoaloite ja siihen annettu elinvoima- ja osaamislautakunnan lausunto merkitään tiedoksi.

Aloite ei anna aihetta muihin kuin lausunnossa esitettyihin toimenpiteisiin.

Tiedoksi

Pekka Salmi, Ulla Kampman, Saana Kuusipalo, Regina Saari

Liitteet

1 Valtuustoaloite – Pekka Salmi ym.

Elinvoima- ja osaamislautakunta, 04.10.2023, § 154

Valmistelijat / lisätiedot:
Saari Regina

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.
Esittelijä: Rantanen Teppo, Johtaja

Päätösehdotus oli

Esitetään kaupunginhallitukselle ja edelleen valtuuston päätettäväksi:

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä. Varmennetiedot tarkastettavissa kaupungin kirjaamosta.

Pekka Salmen ym. valtuustoaloite ja siihen annettu lausunto merkitään tiedoksi.

Aloite ei anna aihetta muihin kuin lausunnossa esitettyihin toimenpiteisiin.

Perustelut

Valtuutettu Pekka Salmen yhdessä muiden valtuutettujen kanssa 15.5.2023 jättämässä valtuustoaloitteessa esitetään, että Tampereen kaupunki antaisi paremmin tietoa osatyökykyisyydestä sekä tarjoaisi yrityksille tukea työn räätälöimisessä, etenkin työsuhteen alkuvaiheessa. Lisäksi valtuustoaloitteessa esitetään, että Tampereella tulee kokeilla IPS-toimintamallia osana työllisyysneuvontaa ja että Tampereen pitää selvittää aktiivisemmin, mikä kannustaa palkkaamaan heikossa työmarkkina-asetuksessa olevia henkilöitä. Edelleen valtuustoaloitteessa esitetään, että Tampereen on käytettävä julkisissa hankinnoissaan velvoittavaa työllistämisehtoa ja että Tampereen pitää työnantajana selvittää mahdollisuutta ottaa käyttöön kiintiöt heikossa työmarkkina-asetuksessa oleville henkilöille palvelualueillaan. Myös heikossa työmarkkina-asetuksessa oleville nuorille pitää olla erilliset kiintiöt. Lisäksi esitetään, että työllisyyttä edistävien palveluiden hankinnoissa on varmistettava, että myös pienet välityömarkkinatoimijat pystyvät osallistumaan kilpailutuksiin palveluntuottajina.

Nuorten, osatyökykyisten sekä muiden heikommassa työmarkkina-asetuksessa olevien, kuten pitkäaikaistyöttömien ja maahanmuuttajien, työllistymisen mahdollistaminen on työvoiman saatavuuden, työllistymisen edistämisen sekä myös kaupungin talouden näkökulmasta tärkeää, kuten valtuustoaloitteessa todetaan.

Kaupungin työllisyys- ja kasvupalvelut tarjoavat työvoiman tarjonnan ja kysynnän kohtaamisen edistämiseksi laajasti yksilöllisesti räätälöityjä palveluja niin työnhakija- kuin työnantaja-asiakkaille. Valtiolta työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa saatu toimivalta heikommassa työmarkkina-asetuksessa olevien työnhakijoiden palveluun on mahdollistanut vuosina 2017–2018 sekä vuodesta 2021 alkaen palvelujen tarjoamisen ja kehittämisen kaupungin toimin. Vuonna 2025 tapahtuva TE-palvelujen järjestämisvastuun siirto kunnille sekä kotoutumisen kokonaisuudistus luovat pohjaa heikommassa työmarkkina-asetuksessa olevien työnhakijoiden palvelujen toimeenpanon ja kehittämisen jatkuvuudelle sekä siten myös entistä vahvemmalle yhteistyölle työnantajien kanssa.

Osatyökykyisten työllistämisen edistäminen

Tampereen kaupunki pitää osatyökykyisten työllistämistä tärkeänä. Osatyökykyisten ja muiden heikommassa työmarkkina-asetuksessa olevien osalta kaupunki on myös viestinyt Suomen hallitusohjelman valmistelijoille, että työelämän vastaanottokyvykkyyttä vahvistettaisiin niin, että heikommassa työmarkkina-asetuksessa olevien, muun muassa osatyökykyisten työllistyminen paranee ja asian edistämiseksi laadittaisiin kansallinen kehittämissuunnitelma, sillä paikallisten ja alueellisten

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä. Varmennetiedot tarkastettavissa kaupungin kirjaamosta.

toimien tueksi asiassa tarvitaan myös kansallisia toimia. Hallitusohjelman mukaan tarvittavat toimet selvitetään ja laaditaan kehittämisohjelma, jossa kohderyhmän työllistymistä edellä mainituin keinoin parannetaan. Hallitusohjelman mukaan myös IPS-mallia laajennetaan osatyökykyisten työllistämiseksi.

Tampereella tietoa osatyökykyisten ja muiden heikommassa työmarkkina-
asemassa olevien työllistämisen mahdollisuuksista välitetään
työnantajille monin eri tavoin. Kaupunki on ollut mm. mukana Sanna
Marinin hallituksen työkykyohjelmassa, jonka alahankkeiden kautta on
tavoitettu työnantajia ja informoitu osatyökykyisten työllistämisen
keinoista. Työllisyys- ja kasvupalvelujen yritys-, kohtaanto- ja
rekrytointikoordinaattorit käyvät yritysten kanssa vuoropuhelua
osatyökykyisille sopivista työtehtävistä erilaisten
rekrytointitoimeksiantojen ja rekrytointitapahtumien yhteydessä. Asiaa
markkinoidaan myös yrityksille säännöllisesti lähetettävissä uutiskirjeissä
ja työllisyys- ja kasvupalvelujen eri hankkeiden kautta. Lisäksi kaupunki
on muun muassa tehnyt yhdessä elinkeinoyhtiö Business Tampereen
kanssa viimeisen kolmen vuoden aikana mittavan sarjan
yritystapaamisia, joissa yrityksille on kerrottu työllistämisen keinoista ja
tarjolla olevista tuista.

Yrityksille työn muotoilu ja osatyökykyisen henkilön työllistäminen voi
olla uusi asia ja usein tarvitaan konkreettisia rekrytointitilanteita, jossa
yritys saa omakohtaisen kokemuksen osatyökykyisen työllistämisestä.
Onnistuneet rekrytointitilanteet laskevat parhaiten rekrytointikynnystä.
Yritysten kiinnostusta työllistämiseen voi lisätä myös 1.7.2023 voimaan
tullut palkkatuki uudistus, jossa osatyökykyisen työttömän palkkaamisen
palkkatukiprosenttia muutettiin 70 prosenttiin palkkakustannuksista, ja
myös tätä työllisyys- ja kasvupalvelut on tiedottanut yrityksille.

Osatyökykyisten työllistymisen kannalta yhteistyön toimivuus ja yhteiset
toimintamallit hyvinvointialueen kanssa ovat keskeisiä. Pirkanmaan
hyvinvointialueen kanssa on juuri käynnistynyt yhteistyöpilotti, jossa
sosiaali- ja terveystieteiden työntekijät tullaan muotoilemaan tavoitteena
löytää alan ammattikoulutetun työntekijän työnkuvasta ne tehtävät, jotka
edellyttävät pätevyyttä ja koulutusta ja ne, jotka voisivat toimia muun
muassa osatyökykyisille soveltuvina avustavina tehtävinä. Malli on
myöhemmin skaalattavissa muillekin työvoimapula-aloille.

Osatyökykyisten palkkaamisen helpottamiseksi ja tarvittavan
tietoisuuden lisäämiseksi työllisyys- ja kasvupalveluissa on kehitetty 6T-
malli (tunnista, tarkenna, tarinoi, tuotteista, tarjoa, työllistä), jonka avulla
työnantajan rekrytointitarvetta voidaan määritellä systemaattisemmin ja
yksityiskohtaisemmin. Tavoitteena on löytää rekrytointiin lähtevän
yrityksen kanssa huolella tunnistetut osaajatarpeet ja välttää liian korkeat
vaatimukset. Mallin avulla uuden työtehtävän sisältöä voidaan muotoilla
yrityksen sisällä siten, että haetaan taso, joka riittää työnhakijan
pääsemiseksi tehtävään ja työtä osittamalla syntyy aikaisempaa
paremmin tehtäviä myös osatyökykyisille.

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä. Varmennetiedot tarkastettavissa kaupungin kirjaamosta.

Kaupungin toimenpiteiden rinnalla tarvitaan myös yksityisiä toimijoita ja erikoistuneita palveluntuottajia auttamaan yrityksiä kohtaannon haasteiden ratkaisemisessa ja asiakkaiden työllistämisen onnistumisessa. Erilaisia työllistymiseen johtavia palveluhankintoja tehdään tällä hetkellä sekä Tampereen kaupungin määrärahoilla sekä valtion työllisyysmäärärahoilla. ELY-keskuksen vastuulla olevilla työllisyysmäärärahoilla hankittavia palveluja on työllisyyden kuntakokeilun aikana uudistettu yhdessä valtion kanssa määrätietoisesti niin, että ne sisältävät työnantajien auttamista rekrytoinneissa, työtehtävien muotoilemisessa sekä osatyökykyisen tai vaikeasti työllistyvän henkilön työssä pysymisen tukemisessa. Tämä voi sisältää mm. perehdytyksen onnistumisen tukemista, työyhteisön sisäisen vuorovaikutuksen edesauttamista tai henkilön vahvuuksien ja osaamisien esille nostamista ja haasteissa tukemista. Tämän kaltainen työhönvalmennus ja työssävalmennus edesauttaa ja varmistaa työssä pysymistä.

IPS-malli työllisyydenhoidossa

Työllisyys- ja kasvupalvelut on alkuvuodesta 2023 sopinut yhteistyöstä Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen kanssa ja tavoitteena on vuoden 2023 loppuun mennessä muotoilla ja saada hankintaan työllisyyspalveluihin sopiva IPS-malli (Individual Placement and Support / Sijoita ja valmenna -malli). Nykyinen IPS-malli ei sellaisenaan sovellu työllisyyspalvelujen asiakkaille ja esimerkiksi IPS-laatuksiteereitä pitää muovata yhteistyössä Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen kanssa uuteen toimintaympäristöön sopiviksi. Palvelun rinnalle ollaan käynnistämässä tutkimushanke, jossa seurataan IPS:n onnistumista ja muun muassa sen tuottamia kustannussäästöjä.

Heikossa työmarkkina-asemassa olevien palkkaamisen kannusteet

Työmarkkinoiden kohtaantoa on pyritty Tampereella ratkomaan eri toimijoiden yhteistyönä. Kynnystä heikossa työmarkkina-asemassa olevien työllistämässä on madallettu rakentamalla toimijoiden yhteistyönä niin sanottuja työllistymispolkuja eri aloille. Työllistymispolkuja voidaan toteuttaa useampien toimijoiden palveluja ja tukea yhdistämällä. Esimerkiksi lyhyellä työkokeilulla saadaan tietoa alan ja työtehtävien sopivuudesta asiakkaalle. Jaksoja voidaan lisäksi opinnollistaa tai yhdistää jaksoihin muita työnantajien kanssa muotoiltavia koulutusratkaisuja tai tarvittaessa suomen kielen tukea. Tilanteissa voidaan käyttää palkkatukea tai rekrytointilisää. On mahdollista edetä myös oppisopimuskoulutuksen avulla. Työllistymispolut tarjoavat työnantajille enemmän aikaa tutustua henkilön potentiaaliin ja tarvittaessa räätälöidä mukaan osaamispalveluja tai muuta tukea.

Heikossa työmarkkina-asemassa olevien työllistämisen kannusteena on yleisesti käytössä työnantajille tarjottavat taloudelliset kannusteet, koulutuksellinen tuki ja työolosuhteiden järjestelytuki. Lisäksi työllisyys- ja kasvupalveluissa halutaan tuoda yritysten tietoisuuteen muun

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä. Varmennetiedot tarkastettavissa kaupungin kirjaamosta.

muassa heikossa työmarkkina-asemassa olevien työllistämisen vaikutukset työpaikan monimuotoisuuteen ja sen positiivinen merkitys, mahdolliset brändi- ja mainevaikutukset sekä yhteiskuntavastuun kysymykset. Ennen kaikkea heikossa työmarkkina-asemassa olevat tulisi nähdä ratkaisuna työvoiman saatavuuden ongelmiin. Työnantajia tuetaan heikossa työmarkkina-asemassa olevien työllistämässä myös työhönvalmennuksella ja työssävalmennuksella. Tästä tuesta voi hyötyä koko työyhteisö.

Velvoittavan työllistämisehdon käyttö

Kaupungin hankinnan strategisten painopisteiden (kaupunginhallitus 12.12.2022 § 494) vastuullisiin tekoihin sisältyy muita heikommassa työmarkkina-asemassa olevien työllistämisen edistäminen. Kaupungin hankinnoissa työllistämisehtoa sovelletaan hankintalain 98 §:n nojalla erityisehtona. Työllistämisehtoa on käytetty aiemmin myös vertailuperusteena, mutta toimintamallin kehittymisen myötä pisteytettävän kriteerin käyttämisestä on luovuttu. Työllistämisehtoa sovelletaan velvoittavana, eli Tampereen kaupunki haastaa, kannustaa ja auttaa yrityksiä tarjoamaan työmahdollisuuksia muita heikommassa työmarkkina-asemassa oleville kaikkien hyvinvoinnin edistämiseksi. Vuonna 2022 velvoittavan työllistämisehdon käyttöön oli yksi poikkeus, kun eräs tilaajayksikkö asetti työllistämisehdon vapaaehtoisena. Tällöin tuloksena oli, että kukaan tarjoajista ei halunnut sitoutua ehdon käyttöön.

Palveluntuottajat ovat onnistuneet täyttämään ja myös ylittämään ehdon hyvässä yhteistyössä työllisyys- ja kasvupalvelujen kanssa. Vuoden 2022 raportoinnissa 83 % kaupungin työllistämisehtokumppaneista oli täyttänyt ehdon vuoden 2022 kuluessa. Koska sopimuskautta tarkastellaan kokonaisuutena, myös ne kumppanit, joilla ehto ei vuoden 2022 aikana kokonaan täyttynyt, voivat korjata tilanteen tulevien sopimusvuosien aikana.

Tampereen kaupungilla on käytössä prosenttimalli työllistämisehdon soveltamisessa, yleensä 3 prosenttia hankinnan arvosta. Tämän osuuden palveluntuottaja on velvollinen käyttämään niiden henkilöiden työllistämiseen, joiden on eri syistä hankalaa löytää omaa paikkaa avoimilta työmarkkinoilta. Vuonna 2022 työllistämisehto kaupungin hankinnoissa mahdollisti 134 työsuhdetta ja yli 130 työkokeilua. Toimenpiteissä oli lisäystä 17 prosenttia vuoteen 2021 verrattuna.

Työllistämisehdon suuruus, 3 %, on vuonna 2021 tehdyn selvityksen, käytyjen markkinavuoropuheluiden ja keväällä 2023 palveluntuottajille tehdyn sähköpostikyselyn mukaan todettu olevan kohtuullinen. Joissakin kilpailutuksissa ehtoa on kuitenkin sovellettu myös pienemmällä prosenttiosuudella tilaajan ja markkinoiden kanssa käytyjen keskustelujen perusteella.

Tavoitteena on työllistämisehdon käytön merkittävä lisääminen ja että työllistämisehto saataisiin mukaan kaikkiin hankinnoilla työllistämisen kynnsarvon (200 000 euroa) ylittäviin hankintoihin, jotka ovat

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä. Varmennetiedot tarkastettavissa kaupungin kirjaamosta.

sopimuskauden kestoltaan vähintään kuusi kuukautta. Työllistämisehdon liittämistä tarjouspyyntöön päättää kuitenkin viime kädessä tilaaja. Työllisyys- ja kasvupalvelut tarjoaa tilaajille tukea ehdon soveltamisen onnistumisessa: ehdon soveltavuuden arviointi, osallistuminen markkinavuoropuheluun, tarjouspyyntömateriaalin tuottaminen työllistämisehdon osalta, kilpailun voittaneiden kumppaneiden kontaktointi ja tuki ehdon täyttämässä, sekä seurannasta ja raportoinnista huolehtiminen.

Valtuustoaloitteessa oli tärkeä huomio Tampereen kaupungin verkkosivuilla olleesta tekstistä hankinnoilla työllistämiseen liittyen. Teksti kertoi harhaanjohtavasti, että kaikkiin Tampereen kaupungin hankintoihin sisältyy työllistämisehto. Verkkosivujen teksti on nyt korjattu.

Heikossa työmarkkina-asemassa olevien ja nuorten kiintiöt

Valtuustoaloitteessa esitetään, että Tampereen pitää työnantajana selvittää mahdollisuutta ottaa käyttöön kiintiöt heikossa työmarkkina-asemassa oleville henkilöille palvelualueillaan. Myös heikossa työmarkkina-asemassa oleville nuorille tulisi olla erilliset kiintiöt.

Henkilöstöyksikön vastine:

Tampereen kaupungin työllistämistä ohjaavat konsernihallinnon henkilöstöyksikön Työllistämistoiminta Tampereen kaupungilla sekä Tukityöllistämisen periaatteet -ohjeet. Ohjeistusten mukaisesti kaikkien kaupungin toimintayksiköiden tulee ottaa työllisyys- ja kasvupalveluiden asiakkaita työllistämistoimenpiteisiin. Yksikön on tunnistettava toiminnassaan sellaiset avustavat tehtävät, jotka soveltuvat työllistämistoimenpiteiksi ja työtilaisuuksia on tarjottava tällaisissa tehtävissä määrä, joka vastaa vähintään viittä (5) prosenttia yksikön henkilöstömäärästä. Yksiköiden on hyvä laatia suunnitelma yhteistyössä työllisyys- ja kasvupalveluiden kanssa siitä, kuinka tavoitteen mukainen työllistämistoiminta yksikössä toteutetaan.

Haastavassa työmarkkina-asemassa olevien nuorten työllistymistä tuetaan muun muassa nuorisopalvelujen Pajasto-työpajalla sekä kesällä toteutetulla Kohti työelämää -leirillä. Maahanmuuttajataustaisten henkilöiden aseman parantamiseksi työmarkkinoilla Tampereen kaupunki pyrkii palkkaamaan kesätöihin maahanmuuttajataustaisia nuoria.

Välityömarkkinatoimijoiden osallistumismahdollisuudet kilpailutuksiin

Kaupungin hankintalinjaukset määrittelevät ulkoisten hankintojen roolia toiminnassa ja palveluryhmät täsmentävät hankintalinjauksia oman hankintatoimintansa osalta. Työllisyys- ja kasvupalveluissa hankinnat pyritään järjestämään siten, että pienet ja keskisuuret yritykset sekä muut yhteisöt kuten välityömarkkinatoimijat pääsevät tasapuolisesti osallistumaan tarjouskilpailuihin. Käytännössä tämä tarkoittaa, että esimerkiksi valintakriteerit ovat sellaisia, että ne kannustavat osallistumaan hankintoihin. Kriteerien määrittämisessä huomioidaan

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä. Varmennetiedot tarkastettavissa kaupungin kirjaamosta.

hankinnan kohde ja arvo eikä aseteta niihin nähden liian tiukkoja vaatimuksia.

Työllisyys- ja kasvupalvelut ottaa kentän toimijat mukaan kehittämään palveluja ja tavoitteena on, että yhteistyö kaupungin kanssa on molempia osapuolia hyödyttävää. Markkinakartoitusta ja vuoropuhelua käytetään aktiivisesti, jotta markkinoilla toimivilla on mahdollisuus vaikuttaa vaatimukseen ja sisältöihin valmisteluvaiheessa. Työllisyys- ja kasvupalveluissa on myös hyödynnetty pienhankintamalleja, joissa erityisesti huomioidaan pienet ja keskisuuret toimijat sekä erilaiset yhteisöt ja heidän markkinoille pääsynsä.

Kuntouttavan työtoiminnan siirtyminen hyvinvointialueen järjestettäväksi vuoden 2023 alussa on vähentänyt työllisyys- ja kasvupalvelujen tekemiä hankintoja välityömarkkinatoimijoilta. Hankintasopimukset siirtyivät sellaisinaan Pirkanmaan hyvinvointialueelle.

Tiedoksi

Kaupunginhallitus

Kokouskäsitely

Hanna Sareila poistui kokouksesta asian käsittelyn aikana.

Kaupunginhallitus, 23.10.2023, § 430

Valmistelijat / lisätiedot:
Rantanen Teppo

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.
Esittelijä: Yli-Rajala Juha, Konsernijohtaja

Päätösehdotus oli

Esitetään valtuuston päätettäväksi:

Pekka Salmen ym. valtuustoaloite ja siihen annettu elinvoima- ja osaamislautakunnan lausunto merkitään tiedoksi.

Aloite ei anna aihetta muihin kuin lausunnossa esitettyihin toimenpiteisiin.

Tiedoksi

Pekka Salmi, Ulla Kampman, Saana Kuusipalo, Regina Saari

Nähtävilläolo ja tiedoksianto asianosaiselle

Pöytäkirja yleisesti nähtäville 28.11.2023 www.tampere.fi

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä. Varmennetiedot tarkastettavissa kaupungin kirjaamosta.

Päätös on lähetetty sähköisesti 5.12.2023.

Tampere
05.12.2023

Karoliina Vehmaanperä
Hallintosihteeri

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä. Varmennetiedot tarkastettavissa kaupungin kirjaamosta.

Muutoksenhakukielto

§177

Muutoksenhakukielto

Oikaisuvaatimusta tai kunnallisvalitusta ei saa tehdä päätöksestä, joka koskee:

-vain valmistelua tai täytäntöönpanoa (KuntaL 136 §)

-virka- tai työehtosopimuksen tulkintaa tai soveltamista ja viranhaltija on jäsenenä viranhaltijayhdistyksessä, jolla on oikeus panna asia vireille työtuomioistuimessa (KVhl 50 § 2 mom.)

-etuusto-oikeuden käyttämättä jättämistä (EtuostoL 22 §)